

I meškeriojų konferencija

2013.11.16. Kaunas

Karpininkai Lietuvoje

Laba diena, esu Lietuvos karpininkų asociacijos vadovas. Visada kiek įmanydamas stengiuosi ginti karpių žūklės entuziastus, bet dabar atėjo metas, kai savo žinias privalau pritaikyti visiems žvejams. Man asmeniškai Lietuvos ežerai ir gamta yra patys nuostabiausi, todėl niekada nenorėčiau palikti šio grožio, bet kartais esu priverstas aplankyti kitas šalis ir tos kelionės būna surištos išskirtinai tik su meškeriojimu. Šiuo tikslu esu aplankęs Prancūziją, Italiją, Rumuniją, Angliją, Portugaliją, Lenkiją ir Latviją, visais atvejais domėjausi, kaip gi meškeriojimas yra išvystytas ten, už Lietuvos ribų. Bendrame kontekste mes neatrodome labai atsilikę, netgi sakyčiau, kai kuriais aspektais lenkiame kaimynus ar kitas šalis, bet ir mums yra kur pasitemti.

Nuo mums nepamenamų laikų, žvejyba buvo smarkiai surišta su žmonijos prasimaitinimu. Daug kam ir dabar išlikę šie stiprūs instinktai, ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse. Kadangi gyvename 21 amžiuje ir kaip niekada anksčiau privalome tausoti gamtos išteklius, todėl žvejyboje turime vieną kartą apsispręsti ir atskirti du paprastus dalykus:

Pirma - tai meškeriojimas savo malonumui, tiksliau rekreacija.

Antra - žvejyba tinklais, kurią vadiname versline žuvininkyste.

Abėjais atvejais turime vieną bendrą tikslą – pagauti žuvį, tik naudą iš to skaičiuojame skirtingai. Abiems vietos po mūsų saule nebeliko, nors kai kas ir teigia priešingai. Labai stipriai išaugus meškeriojų skaičiui, kurie duoda daug daugiau naudos nei žvejyba tinklais, pastarajai vietos paprasčiausiai nebeliko. Pirmu atveju meškeriojantys išleisdami krūvą pinigų siekia dvasinės ramybės ir daugeliu atveju nedaro didelės žalos vandens ištekliams. Antru atveju verslinė žvejyba, kai žuvis gaudoma tinklais valstybiniuose vandens telkiniuose, tai grynai išgyvenimas sunkioje mūsų ekonominėje situacijoje ir čia jau nelieka vietos vandens išteklių išsaugojimui. Pilnai suprantu tas įmones ar šeimas žuvį gaudančias tinklais, kurios nenori prarasti sunkiai uždirbamų pajamų. Bet reikia sutikti su tuo, kad jie šluoja mūsų visų bendrą turtą ir kad tai besaikis vandens išteklių naikinimas, sumokant valstybei menkus mokesčius. Pasirinkimo mes jau nebeturime, visi ekonominiai paskaičiavimai rodo, kad nėra vietos žvejybai tinklais mūsų vidaus vandenyse. Dabar jau atėjo laikas, kai meškeriojantys susimoka ne tik už leidimus žvejybai, bet ir už įžuvinimus. Kadangi žvejų mėgėjų armija yra gana skaitlinga, tai ir sumos susidaro ne menkos. Taigi gaunasi taip, kad meškeriojantys padeda valstybei išlaikyti vandens telkinius, o kartu ir varganą verslinę žvejybą. Na niekaip čia galai nesueina, kodėl meškeriojantys ir valstybė turi išlaikyti privatų, žvejybos tinklais verslą.

Daugumoje turtingų Europos šalių jau seniai atsisakyta žvejybos tinklais vidaus vandenyse, nes tai neproporcingas išteklių naudojimas mėškeriojų visuomenės atžvilgiu, o jei ir egzistuoja kur nors žvejyba tinklais, tai dažniausiai privačiuose telkiniuose arba selekcijai įgyvendinti. Tarp kitko selekcijos klausimai Portugalijoje sprendžiami kiek kitaip, pavyzdžiui didelėje Montaržilo užtvankoje sulig mūsų Kauno mariomis, prisiveisus per daug karpiukų ir saulažuvų, valstybė ten įveisė didelį kiekį šamų, kurie ateityje patys padarys teisingą atranką, todėl visoms užtvankos žuvims bus geros sąlygos veistis ir maitintis, o kartu nenukentės žvejai mėgėjai.

Karpininkų žūklės objektas išties yra 1 žuvis, tačiau nepaprasta, o sverianti iki 20 kilogramų ir daugiau. Šios srities lyderiai, anglijos žvejai jau seniai suvokė, kad tai įpatinga žuvis, pritraukianti daugybę entuziastų. Neseniai į mano rankas pateko žūklės žurnalas apie karpių mėškeriojimą, kuris buvo išleistas Anglijoje prieš 35 metus, ten buvo reklamuojami mums visiems dabar įprasti žūklės įrankiai. Gal ir nieko keisto, bet aš puikiai atsimenu, kad prieš tiek metų aš pats ir visi aplinkiniai žvejojome medinėmis mėškerėmis. Šiais laikais užsienio naujovės mums ranka pasiekiamos, o tai rodo, kokiais sparčiais žingsniais mūsų žvejai mėgėjai prisivijo turtingų valstybių lygį. Karpininkų asociacija susibūrė 2002 m. keletu, vienas kitą pažinojusių žūklautojų iniciatyva. Iš pradžių buvo 15–20 žvejų, dabar karpių žūklės mėgėjus jau skaičiuojame tūkstančiais, buriasi atskiri formalūs ir neformalūs klubai, veikia forumai internete, vyksta nacionalinės varžybos, vykstama į tarptautinius karpininkų renginius. Asociaciją sukurti paskatino noras diegti, skatinti ir propaguoti tarp Lietuvos mėškeriojų civilizuotą karpių žvejybą. Karpiai mūsų vandenyse savaime nesiveisia, jie buvo ir tebėra įžuvinami. Kadangi Lietuvoje vyrauja nuomonė, kad karpiai pas mus invaziniai parazitai, darantys blogą įtaką mūsų vandenims ir žuvims, norėčiau atkreipti jūsų dėmesį į keletą aspektų. Taip tai invazinė žuvis. Daug kas pas mus yra invazinio, pradedant visa Kinija ir baigiant GMO, bet ir tarp tu blogybių yra gerų dalykų. Jei naikinti viską kas yra invaziniai, tai nei slyvų, nei trešnių, nei kriaušių neliks, o bulvės, agurkai, pomidorai, net rūta invazinė, bet gi niekas nerėkia sunaikinkime visus atvežtinius augalus. Jeigu jų reikia liaudžiai, kaip beje ir karpių, tai kodėl mes turime jų atsisakyti? Vien tik žodis <invazija> nėra priežastis, dėl kurios reikia atsisakyti tam tikrų dalykų. Karpis įtrauktas į labiausiai parazituojančių pasaulyje žuvų šimtuką. Šituo teiginiu vadovautis Lietuvoje būtų tiesiog nemoksliška, nes būtina atsižvelgti į klimatinės sąlygas. Parazitinis karpis, tai azijos karpis ir parazitinis tik ten, kur jis pilnai ir gausiai išneršia, taip užgoždamas vietines žuvų rūšis, o Lietuvoje gyvena europinis karpis. Tokioje šalyje, kaip Italija, Prancūzija, Portugalija ir Ispanija europinis karpis neparazituoja, o pas mus Lietuvoje su daug atšiauresnėmis sąlygomis, jau parazituoja? Lenkijoje, Vokietijoje, Danijoje, Švedijoje, Anglijoje karpis irgi invazinė žuvis, bet apie parazitizmą niekas nešneka. Nėra nei vieno Lietuvoje mokslinio darbo, kuriame būtų įrodyta padaryta karpių žala vandens telkiniams.

Kas ką bekalbėtų, bet daugiausiai žuvies išnaikiname mes patys. Karpininkai ir muselininkai Lietuvoje vieni iš pirmųjų pradėjo puoselėti „pagavai – paleisk“ principą ir dabar tą patį

intensyviai populiariną tarp visų žūklės rušių. Nesvarbu kokią žuvį žvejai meškerioja ar karpį, ar lašišą, ar lyną, ar kuoją, svarbu pats požiūris į žuvį: paimsi – sunaikinsi, paleisi – dar kartą malonumą paturėsi. Gerų užkrečiamų pavyzdžių Lietuvoje nedaug, kelios žūklės laidos, keli žurnalai ir viskas. Pagal mėgėjiškos žūklės taisykles, leidžiamo pasiimti žuvies kiekio poveikis gamtai gal ir nedidelis, bet formuojamas blogas požiūris į pagautą žuvį. Sunaikinti, nušauti gali visi, net pirmąsčiai žmonės tai sugebėjo padaryti, o jūs pamėginkit išsaugoti, paleisti – tam reikia turėti pakankamai kultūros ir moralės, ko beje labai trūksta mūsų žvejams. Pagavai – paleisk principas, karpininkams kaip garbės kodeksas ir jie šioje srityje tikri lyderiai. Kad žūklautojų mentalitetas keistųsi, reikia visiems, visų žvejybos būdų žvejams mėgėjams dar labai daug pasistengti ir pirmąjį žingsnį mes darome šiandien, tai yra pasisakome prieš verslinę žvejybą tinklais visuose vandens telkiniuose.

Esant paklausai turi būti ir pasiūla, todėl kasmet Lietuvoje deklaruojama, kad papildomai įveisiama daug žuvies. Pastudijavus žemės ūkio ministerijos sudarinėjamus įveisiamų žuvų planus dabar jau visi Lietuvos meškeriotojai turėtų gyventi žvejų rojuje, bet kaip visi žinome, to nėra. Kodėl taip atsitinka? Pavyzdžiui įveisiant karpius reikia laikytis mokslininkų rekomendacijų, kurie siūlo žuvinti tik paaugintais karpiais. Paskutinių metų žuvinimo karpiais problema yra ta, kad maži karpiukai suleidžiami kaip pašaras plėšrioms žuvims, tai tas pats, kas avižas pasėti arklių ganykloje, o kai plėšrūnai sotūs ir kitos žuvies nėra, tai žūklė tuose vandens telkiniuose visiems meškeriotojams, ne itin maloni. Lietuvos karpininkų asociacija pirmieji ir vieninteliai pareiškė norą dalyvauti įžuvinimuose karpiais valstybiniuose telkiniuose. 5 metus padedame rengti įžuvinimo planus, parinkinėjame tinkamus vandens telkinius. Jau seniai kilo įtarimų dėl fiktyvaus žuvinimo, todėl patys sau susidarėme įveisimo planų suvestines. Kaip pavyzdį galime paminėti ežerą Joskutis, kuriame pagal įveisimo planus, karpiai turėtų keliais aukštais vienas ant kito būti, bet dėją pagaunamumas meškerėmis jų tenais labai prastas. Kas įdomiausia, kad apkaltinti dėl žuvies dingimo, buvome mes, tai yra žvejai mėgėjai, atseit patys išgaudome mažus karpiukus, o po to norime įveisimo rezultato. Kadangi dažnai tenka aplankyti minėtą vandens telkinį ir esame ne kartą jį stebėję, drąsiai teigiame, kad niekas mažų karpiukų neišgaudo, nes net pakrantėse nebūdavo žvejų buvimo pėdsakų. Toliau dar įdomiau. Pareiškus iniciatyvą dalyvauti įveisimo procedūroje, žemės ūkio ministerija, remiantis mokslininkais, pagrąsino apskritai nežuvininti karpiais vandens telkinių. Taigi įtarimai darosi vis pagrįstesni, kad valstybiniai įžuvinimai egzistuoja tik popieriuose ir kontrolė šioje srityje būtina. Visuomeninės meškeriojų organizacijos privalo dalyvauti žuvų įveisimo programose, nes žuvys ne medžiai, vandenyje jų taip lengvai nesusikaičiuosi. Šiais metais, po nuoseklaus bendradarbiavimo su Aplinkos ministerija, karpininkų asociacija stebėjo įveisimus karpiais, ko dėją negalėjo padaryti žuvinant vandens telkinius, kai buvo už tai atsakinga žemės ūkio ministerija.

Žūklės turizmas atneša pajamų valstybei – tai faktas. Komerciniai tvenkiniai tam dalykui netinka, nes jie nori greitų pinigų ir nespėja paauginti žuvies iki reikiamo dydžio, kokios pacios užauga

mūsų valstybiniuose telkiniuose. Lietuvoje yra išnuomotų vandens telkinių, kuriuose išduodami leidimai limituotai karpių žūklei. Karpiai intensyviai veisiami ir prižiūrimi tik keliuose, o gamta graži ir prieinamos pakrantės visiems tik dviejuose. Mes karpininkai, turime puikių pavyzdžių, kaip galima daryti verslą iš rekreacinės žūklės. Vienas iš jų tai valstybinis Ilgio ežeras, esantis netoli Druskininkų, kurį išsinuomavęs klubas „Karpis“, ten įvesta limituota karpių žvejyba, o principas „pagavai-paleisk“, kaip nerašytas įstatymas. Kadangi visi laikomės šio principo, tai ir karpiai užauga įspūdingi, 15 kilogramų egzemplioriai – kasdienybė, o tokių didelių karpių susirenka mėškierioti ne tik lietuviai, bet ir kaimyninių ir tolimesnių šalių atstovai. Mes dabar džiaugiamės, kad pardavėme virš 400 licencijų užsieniečiams lašišai pagauti, o anot klubo „Karpis“ vadovo Renaldo Marčiukaičio, jų 30 –ties hektarų ežerėlyje kasmet parduodama po 300 licencijų užsienio piliečiams. Atsižvelgus į lašišinius vandens plotus, užsieniečiams turėtų parduoti mažiausiai po 4000 licencijų. Renaldo Marčiukaičio verslas tuo nesibaigia, jis dar gamina jaukus žuvims. Kadangi pats aktyviai dalyvauja sportinės žūklės veikloje pasaulinio lygio renginiuose, garsina Lietuvos mėškieriojus, Ilgio ežerą ir savo produkciją, tai pasekoje sulaukia vis naujų klientų ežere ir savos produkcijos pirkėjų. Šį pavasarį surengta karpininkų paroda Kaune, kurioje per kelias valandas apsilankė virš 1000 lankytojų, parodė kokia niša egzistuoja verslui šioje srityje. Tai puikūs pavyzdžiai kaip gražiai sutaria verslas ir rekreacija ir būtent šia kryptimi turi orientuotis verslas, o ne taip, kad išgaudome tinklais, šiek tiek pažuviname ir vėl prie to pačio. Verslas turi plėstis, nestovėti vietoje ir privalo būti skaidrus, todėl siūlome seniesiems žūklės verslininkams patiems išsikasti tvenkinius arba juos nuomotis iš privatininkų, o ten jau skaidriai, be jokių priekaištų iš mėškieriojų žvejoti tinklais.

Akivaizdu, kad populiarėjant mėškerojimui reikia ir valstybinių vandens telkinių įžuvinimų. Mėgėjiškos žūklės ilgamečiai puoselėtojai, tokios šalys kaip Anglija, Prancūzija, Italija, Ispanija, Portugalija jau seniai nebejaucia stygiaus žūklės turistų, ten tam reikalui savaime išsivystė visa infrastruktūra mėškieriojams, dėl didelio mėgėjiškos žūklės populiarumo žuvų ištekliai pastoviai atstatomi. Dabar europos žvejai atranda naujas šalis, tokias kaip Serbija, Kroatija, Rumunija, Lenkija. Lietuvos vandens telkiniai su savo gražia gamta ir didelėmis žuvimis irgi nebūtų išimtis žūklės turistams, tik kad karpių juose mažokai, na o kitų žuvų, išskyrus lašišas ir šamus, žūklės turistai nevažiuoja svetur mėškierioti, nes jų galima pasigaudyti ir namuose. Kodėl turim iš žmonių atiminėti brangų pomėgį ?

Nėra kitų rūšių žuvų, kurios atsipirktų taip greitai, kaip karpiai. To pavyzdys komerciniai žuvininkystės ūkiai, jie masiškai neaugina kitų žuvų pramoginei žūklei, nes tik karpiai greitai auga ir pritraukia daugiausiai vietinių mėškieriojų. Mūsų supratimu ir valstybės požiūris į rentabilumą turi būti panašus. Geri pavyzdžiai licenciniai išnuomoti vandens telkiniai, kuriuose įveisiami karpiai, jiems tai pelninga. Kodėl valstybei nepasirinkus šito kelio ?

Europoje daug pavyzdžių kaip galima tvarkytis meškeriojų pasaulyje. Mums artimas ir labai geras pavyzdys – Vokietija.

Populiariausi žūklės būdai tarp Vokietijos žvejų:

- Dugninė ir plūdinė: 35%
- Jūrinė žūklė: 20%
- Spiningavimas: 20%
- Karpių žūklė: 15%
- Muselinė žūklė: 10%

Paminėti duomenys procentaliai beveik atitinka Lietuvos meškeriojų bendrą statistiką ir byloja, kad pažangioje visuomenėje nėra vietos žvejybai tinklais vidaus vandenyse. Kadangi Lietuvoje turime apie 180 tūkstančių žvejų mėgėjų, mūsų politikams reiktų atidžiau žiūrėti į potencialius rinkėjus. Senojoje Europoje politikai ir meškeriojai seniai radę bendrą kalbą ir ten net klausimas joks nekiltų svarstant didelės bendruomenės problemas.

Niekam ne paslaptis, kad žemės ūkio ministerijos klerkai pasisako už žvejybą tinklais vidaus vandenyse. Kadangi už tinklus, tai vadinasi prieš meškeriojus. Gerai, galima suprasti, kad tai kova dėl geresnio kšnio, tai yra dėl geresnio finansavimo. Bet kodėl šioje kovoje turi nukentėti žvejai mėgėjai ?

Negaliu susilaikyti nuo komentarų apie mūsų valstybės pareigūnų mintis. Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas, Algimantas Salamakinas teigia, kad jeigu per amžių amžius Lietuvoje vidaus vandenyse vyko verslinė žvejyba ir jiems tos žuvies pakako, manau, kad ir dabar tai reikia daryti. Na atsiprašau, bet gerbiamas seimo narys turi gaudytis dabartinėje demografinėje padėtyje ir nelyginti jos su žmonių skaičiumi koks buvo prieš kelis amžius, dėją vandens telkinių nepadaugėjo. Remiantis tokiu gerbiamo Algimanto Salamakino supratimu, visi Lietuvos gyventojai turėtų užsiimti žemės ūkiu arba imti į rankas šautuvus, žeberklus, eiti į miškus medžioti žvėrių, bei badyti žuvies maistui. Na nejaugi taip sunku suprasti, kad ne konkretus žvejys mėgėjas ar konkretus ministras stumia verslinę žvejybą tinklais iš mūsų vandenų, o labai išaugęs kultūringų meškeriojų skaičius, kuris rėkte rėkia – baikime siaubti mūsų vandens telkinius ir tai toli gražu ne popsas, o didelės bendruomenės šauksmas.

Dėkoju už dėmesį.

Lietuvos karpinių asociacijos prezidentas **Tomas Būdas.**